

Châng Thlan: *Galatia 3:18.*

Zirlaite Tân:

Hriat Tûr: Chhandamna thutiam leh dân inkûngkaihna sawi fiah la.

Vei Tûr: A khawngaihna thutiam zâra Pathian nêna kan inlaichîna leh dân hmanga kan inlaichîn dân danglamna hriat thiam.

Tih Tûr: Rinna zâra khawngaihna thutiam pawm chung a dân aţanga hlâwkna pawh têl.

THUPUI THEN

I. Hriat Tûr: Thuthlung Thutiam

- A Rinnaa thiamchantîrna ruâhmanah hian engtin nge Pathianin dân a ngaih pawimawhzia târlan a nih?
- B Pathian khawngaihna thutiam behchhanin, dân thil tum chu enge ni?

II. Vei Tûr: Intawhna Hlimawm

- A Engtin nge Pathian thiltihtheihna leh Sinai Tlânga intawhna khân Pathian nihna chungchâng Israelte a zirtîr?
- B Engtin nge heta Pathian nêna intawhna leh Abrahamana nêna inlaichîna duhawm tak neihpuia, a hnêna thûte a tiampuina kha a inan a, a danglam bawk dân?

III. Tih Tûr: Thutiamna Kawng

- A Engtin nge dân chu dârthlang, zirtîrtu leh Kristâ hnên lama min hruaitu anga kan hmanin a hlâwkpuina kan tel ang?
- B Engtin nge hetiang dân kan hmanna hi Thutiam Petu nêna inlaichîna duhawm neihpui chhoh zêl nân kan hman ʘangkai theih ang?
- C Engtin nge dân hian kan rinna a tihpun theih?

KHAIKHÂWMNA: Chhandam kan nihna hi Kristâ felna leh tlanna rinnaa kan pawmna behchhanin a ni. Dân hian Pathian nungchang târlangin, kan tlin lohna laite min kawhhamuh a, felna Hnâr awm chhun hnên lamah min hruai ʘhîn.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawk phûr rawh

Thlarau thanna atâna thu pawimawh: *Tûn kêr zirlai hian 'hmangaihna dân' pawimawhna manthiam tûrin min tanpui dâwn a. Rinna kawng kan zawh laia hê dân ataka kan nunpuina hi Pathian khawngaihna târlanna a ni.*

Zirtîrtûte Puâl: Chhandam kan nihna atâna Paulan khawngaihna pawimawhna leh dân pawimawhna thliar fel nâna hun sei tak a hman chhan ngaihtuah/sawi ho hi a thâin a rinawm a. Chhandamna atâna khawngaihna pawimawhna leh dân pawimawhna chungchâng Galatia mîte hnêna zirtîrna pê a, Paulan zirlai zirtîr a tum tak manthiam nân, khatih lai huna mîte hnamzia ngaihtuah tel pawh a sâwt bawk ang.

Sawi ho tûrte: Bible chhiar a, Judate dân kan chhui zuiin, Messia lo kal tûr an rinna leh an hnam inkaihhruaina atân Pathian dân leh hlimthla rawngbâwlina dânte kha an pawimawh tih kan hria a. *Exodus*-ah Pathianin dân pêin, chûng dânte fel taka bawhzui a nih theihna tûra mawhphurtu bîk hnam leh mimalte ruat an nih thû kan chhiar a. Chutichungin, khâng sâkhaw hruai kawnga inawpna fel taka kalpui a, dân humhimtu tûr—rabbi te, lekhhaziaktu te, Sadukai te, Farisaite leh a dang pawh an awm lai kha chuan Isuan tih vê tûr nei mang âwm lo tak a ni thei a ngem?

Ngaihtuah teh: Khâng mîte nêna Isua an inchû-khâ vak sî lohna khân, khâng mîten an buaipui êm êm dân kha Isuâ engto zâwng chu a ni vê lo kan ti thei ang. Khâng Farisaite leh Sadukaite kha chuan dân zâwm thâ anga awm kha an duh ber mai a, mimalin zâwm thâ vak lova an hriat chuan chutiang mî chungah chuan rorêlsakna neiin, an hrem mai thîn (*Johana 8:1–11*). Isua leh a engto dân erawh kha chuan,

khatih hun laia kohhranin châwisâng tûra a tui-pui tlêma zâwng chauh kha a ngaihvenpui sî a ni. Engati nge chuti-ang chu a nih?

RAHBI 2—Zawng chhuak rawh

ZIRTÎRTÛTE PUÂL: Pathian dân, ‘hmangaihna dân’ hi manthiam leh ataka nunpui a nih loh a, mihringte siam dânte leh inkaihhruainate hi châwisân zâwk a nih apiangin, ringtûte zîngah dân anga thiltihna (chhandam nih tumna) hi a lo hluâr ziah tshîn a. Bible kan chhiar chuan, Isuâ lo pian lai vêl sâkhuana khân dân anga thil tihna a châwi sâng a, a nihna takah chuan Judate sâkhuana kha khawngaihna thupua nei tûr chu a ni zâwk sî a. Isuâ rawngbâwl chhûng leh a thih hnû thleng pawh khân dân chu nasa taka châwisân a ni a; Paula pawhin Galatia mîte hnêna lehkha thawnin, chanchin tshâ châwisânga, rinna zâra khawngaihna chhandamna leh, Pathian dân chu ‘khawngaihna dân’ a ni zâwk tih a sawifiah a ngaih phah ta rêng a. Isuâ hun laia mîte ang kha kan lo ni vê fo thei a, *Galatia*-a thupui târlan ang hian ringtûte nuna rinna pawimawhna leh dân pawimawhna ramrî hi kham thiam tûrin, thil hi chî deuh zâwka kan ngaihtuah tshat leh a ngai rêng a ni.

ZIR ZAUNA

Paulan Galatia mîte hnêna hriattîr a tum, rinna leh dân pawimawhna leh inlaichîn dân a nihna anga manthiam tûr chuan, zawhna awm dân chungchâng hrihlfiah chu a pawimawh dân a ni.

Paulan lehkathawn a thawnte hnamzia thlîr chungin, eng dân ber chungchâng nge a sawi a, a khawi chu nge a sawi loh tih a hriat theih ang.

Khawvêl pum puin Grik hnam tihdân an zui ang hiala a lan lain, Juda pâwl tshenkhat an lo ding chhuak a, an hnam dân leh sâkhaw thilte humhalh tumin an bei ta a ni. Sadukai

hote chuan Mosia lehkhabu panga (Genesis, Exodus, Leviticus, Numbers, leh Deuteronomy) chiah kha thuneihna neiah ngaiin, chûng lehkhabûa târlan dânte chiah chu an châwisâng bawk a. Farisaite erawh chuan Judate thil tihdân, a bîkin Mosiâ dân humhalhin, nî tin khawsaknaa ataka hman dân tûrte an siam chhuak a. Mi tam takin an hre chiah lo nân, Bible-a Farisai pâwla hmingthang ber mai chu amah Paula a lo ni tlat hi a tuipui awm hlê mai (*Filipi 3:5*). Farisaite zirtîrnaten a lo chiah hneh tawh, Galatia mîte ngaihdân thlâksak tûra lehkhathawn ziak tûrin ani âia thâ tu nge awm chuâng ang?

Farisaite leh Sadukaite chona leh, hê zirlai atâna an chanchin hriat a bengvâr thlâkna chu, a bul takah chuan keini pawhin kan tuipui leh ngaihhlut, Thupêk Sâwmte hi a tel a, mahse hei chauh hi chu a ni lo thung tih hi a ni. Pâwnlam lan dân humhalh leh châwisâng a an inchnâl Pathian dân ngêi an lâk kawihnaa an tihsualna aţang khân zirlai kan zir a pawimawh hlê mai.

Pathian dân hi A nungchang leh awm dân thianghlim tak aţanga lo chhuak a ni tih kan hriat reng hi a pawimawh a. Pathian dân chu khawvêl pum huap, thâ tâwp niin, A khawngaihna hlima chêng hmiah tûra min chawk phûrtu a ni. Pathian dân chu Amah kan hnaih leh zual tûr leh, A hmangaihna chu Chiang zâwka kan hriat theihna tûra zirtîrna leh kaihhruaina a ni. Paulan *Galatia 5:14*-a a sawi angin, dân chu hetiang hian kan khâikhâwm thei ang: “Mahni i inhmangaih angin i thenawmte hmangaih rawh,” tiin. Thinlunga Pathian hmangaihna nei tih awmzia chu, thinlunga hmangaihna nei (*Sâm 40:8*) tihna a ni. Thinlunga hmangaihna dân nei ringtûte chu mihring hriat dân anga dân zawma chhandam nih tum ang hi a ni thei lo vang. Chûbâkah, Pathian rinna leh, kan hnêna thilthlâwn pêk nunna min pêk thupuia neihna hian, mi dangte hmangaihna

min neihtîr lo thei lo. Rinna chuan kan thinlungah hmangaihna dân lantîr tûrin min hruai ngêi thîn.

Ngaihtuah teh: Engtin nge *Galatia 3*-a Paula thuchah chu a hunlai hnam dân leh sâkhaw kalhmang hriatnain, rinna leh dân zawmna inkûngkaih dân manthiam tûra min tanpui? Pathian khawngaihnaa kan thannaah dân hian eng tangkaina nge a neih? Pathian khawngaihna rahchhuah chu *Galatia 5:22*-a, thlarau rah zîngah hmangaihna chu târlan hmasak ber niin, remna te, dawhtheihna te, ngilneihna te, thatna te, rinawmna te, nunnêmna leh mahni-inthununnain a zui a.

RAHBI 3—A Taka Nunpui Tur

ZIRTÎRTÛTE PUÂL: Dân tangkaina sawi nân kan zirlai hian ‘enlenna’ a hmang a, chû chu keimahni سوالنا kan hmuh theih nân a ni. Dân chu kawng danga hman tangkai a nih theih dân tûr in pâwlte sawipui la; entîr nân, Pathian nungchang mâwina min ngaihtuahtîrin, kan nuna Pathian ngaihsakna nei tûra min tanpui dânte pawh. Dân chungchânga ngaihtuahna thar nei tûrin in pâwlte chu fuih la, kan uâr zâwng leh thupuia neih thinte hi atakin kan nunpui deuh châwk a. *Hebrai 12:2* sawi dânin: “Kan rinna siamtu leh tifamkimtû lam chu thlîr tlat ang u,” (NIV); Pathian nungchang mâwina thlîrna hian dân thupui chu ataka nunpui tûrin min tanpui thîn.

Ngaihtuah Tûr Zawhnate: Engtin nge Thuthlung Thara sâkhaw nun tobul hriatna zârah Paulan *Galatia 3*-a a sawi manthiam tûra min tanpui? Engati nge *Galatia 3* thû hi kan tûnlai hun atân pawh a la pawimawh reng, a bîkin rinna chhûngte zînga rinna leh thiltih chungchâng thu inchuh a awm châng hian?

RAHBI 4—Boruak siam rawh

Pathian dân kan zawm dân hmang hian mahni emaw mi dangte emaw pawh kan inteh ru deuh tângpui a. Engtin nge Galatiaa Paula zirlai min zirtîr hian kan rilrû leh thinlung ngaihtuah dân hmang thlâk tûra min hruai? Engtin nge Pathian kan rinna te, Isuâ nungchang mâwi leh thilthlâwnpêk ðhafamkim zâra A khawngaihna te ngaihtuahna hian, keini leh mi dangte tlin lohna lama thinlung nêmin min puttîr theih? Engtin nge ngaihdamna leh khawngaihna rilrû putna zârah, khawngaihna zâra Kristâ fanû-fapâ ni tûra kohna sâng tak hi ataka kan nunpui theih ang? Pathian dân nêna inrema nungin, Thlarau rah zawng zawngte chu kan rah chhuah theih ang?

1. A hmasâin, Pathiana i nuntawng rinna behchhana inbiakna leh chêtna ang chête ataka hlen tûrin enge i tih theih ang—nangmâ nunah, chutah in chhûngkua leh ðhiantebâkah, rinna chhûngte zîngah?

2. Pahnihna, Pathian dân kan hriatthiam dân hi mihring hman dân zûl deuh a nih chuan, engtin nge Pathian dân chu hmangaihna a ni zâwk tih manthiam tûrin ngaihdân kan thlâk ang? Engtin nge chû chu kohhranah te, sikulah te, leh inuhona dangah te, hmangaihna dân chu hlimna leh remna thlenna remchâng anga kan kalpui theih ang?